

Bilgi Teknolojileri ve Dijitalleşmenin Türkiye’de Bilgibilim Literatürüne Yansıması: Bilgi Dünyası Dergisi Örneği (2000-2014)

Reflection of Information Technology and Digitization on the Information Science Literature In Turkey: The Case of Information World Journal (2000-2014)

Mehlika KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK*

Öz

Bilgi ve Belge Yönetimi alanı, bilgi teknolojileri ve dijitalleşmeden en çok etkilenen disiplinlerden biri durumundadır. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme, kütüphane ve bilgi merkezlerinde yapılan uygulamaların teknik boyutunu arttırırken; bilimsel bir disiplin olarak Bilgi ve Belge Yönetimi'nin de çalışma sahasını ve disiplinlerarası araştırma fırsatlarını genişletmiştir. Bu durum Türkiye'deki bilimsel dergilere de yansımıştır. Bu çalışmada; Türkiye'nin önde gelen bilgibilim dergilerinden olan Bilgi Dünyası Dergisi'nin 2000-2014 tarih aralığındaki yayın birikimi sistematik olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda 182 hakemli makalenin %45; 87 görüş yazısının ise %33 oranında bilgi teknolojileri, dijitalleşme ve dijital kültür konularıyla ilgili olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Bilgi teknolojileri, dijitalleşme, dijital kültür, kütüphanecilik literatürü, Bilgi Dünyası Dergisi

Abstract

The Information and Records Management field, has been one of the disciplines that affected by information technologies and digitization to a great extent. While improving the technical aspects of the work undertaken in libraries and information centers, information technology and digitization has also expanded the scope of the Information and Records Management field and opened up interdisciplinary research opportunities. This trend can be observed in the scientific journals in Turkey. In this study, the accumulation of publications between 2000 and 2014 in one of the Turkey's foremost information science journals, Information World Journal, has been systematically analyzed. The results of this study indicates that 45% of 182 peer-reviewed articles and 33% of 87 opinion papers has been related to the topics of information technology, digitization and digital culture.

Keywords: Information technologies, digitization, digital culture, librarianship literature, Information World Journal

* Arş. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul (mehlikakaragozoglu@marmara.edu.tr)

Giriş

Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme, Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) alanının çalışma sahasını ve disiplinlerarası araştırma alanlarını genişletmiştir. Mühendislik ve yönetim bilimleri ile irtibatı güçlenen BBY alanında yapılan işlerin teknik boyutu artmıştır. Bu durum, Türkiye’de BBY alanında akademik çalışmaların yayımlandığı bilimsel dergilere yansımıştır. Bu dergilerden biri de *Bilgi Dünyası Dergisi*’dir.

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) tarafından çıkarılan *Bilgi Dünyası*, 2000 yılında hakemli bir dergi olarak yayın hayatına başlamıştır. Scopus, LISA, EBSCOHost-Lista, Index Copernicus, TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı, ASOS Index ve AraştırmaX indekslerinde dizinlenen dergi, bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması, denetimi ve kullanıma sunulması süreçlerini teknoloji ve bilgi çağı bağlamında ele almakta, sayfalarında kütüphanecilik ve ilgili disiplinlere ilişkin güncel konularda hakemli makale, görüş ve tanıtım-eleştiri yazılarına yer vermektedir. Yılda iki sayı olarak çıkan *Bilgi Dünyası*, İnternet üzerinden açık erişimli bir dergi olup DOAJ ve E-LIS’de yayımlanmaktadır. (Bilgi Dünyası, 2015)

Bilgi Teknolojileri, Dijitalleşme ve Dijital Kültür

20. ve 21. yüzyılların önemli gelişme sahalarından biri olan bilgi teknolojileri, geçmiş yüzyılların bilgi birikimini defalarca katlayacak bir bilgi patlaması yaratmış, üretilen bilginin bilgi denetim araçları ile yönetilmesini ve İnternet teknolojisi ile iletilerek geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Bu sebeple bilgi teknolojilerinin doğrudan etkilediği araştırma alanlarından biri BBY alanı olmuştur.

Bilgi teknolojilerinin BBY alanına getirdiği gelişmelerin başında bilgi kaynaklarının dijitalleştirilmesi gelmektedir. Dijitalleştirme, “analog materyalin bilgisayarda depolanması amacıyla sayısal formata dönüştürülmesi işlemi” olarak tanımlanmaktadır. (Karakaş, Rukancı, Anameriç, 2009, s.39) Dijitalleştirme ile BBY iş sahalarının ana malzemesi olan kitap, dergi, gazete gibi yayınlar; idarî, hukukî, mâlî ve tarihî belgeler, elektronik hale getirilmekte ve bu şekilde yönetilmektedir.

Bilginin çokyönlü aktarımından Web 2.0. teknolojisine, elektronik bilgi sistemlerinden sosyal medyaya kadar çeşitlendirilebilecek olan bilgi teknolojileri ve dijitalleştirme, BBY alanını kültürel bir dönüşüme de uğratmıştır. Çünkü insanların yaşam tercihlerinden düşünme biçimlerine kadar birçok unsura etki eden dijital kültürün, teknoloji ve değişimle iç içe yaşayan BBY alanını etkilememesi mümkün değildir. *Dijital kültür*, bilgisayar, İnternet ve akıllı cep telefonlarıyla hızlanmış bilgi iletişiminin bir sonucu olarak gelişen yeni yaşam ve yaklaşım biçimi olarak tanımlanmaktadır (Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2015, s.191). Dolayısıyla, bilgi iletişimi ve dijitalleşmenin getirdiği bu kültüre ilişkin teorik, teknik ve bilimsel tartışmaların bilimsel yayınlara yansması da olağan bir gelişme olarak değerlendirilmeli ve araştırılmalıdır.

Araştırmanın Amacı, Kapsamı, Yöntemi

Bu çalışmada, *Bilgi Dünyası Dergisi*'ndeki bilimsel ürünlerin bilgi teknolojileri, dijitalleşme ve dijital kültür bağlamında analizinin yapılması amaçlanmıştır. Böylelikle Türkiye'de BBY alanındaki bilimsel literatürün içeriğine yönelik değişim sürecinin irdelenmesi hedeflenmiştir.

Çalışmanın hedefi *Bilgi Dünyası Dergisi*'ndeki makale konularının dijitalleşmeden ne kadar etkilendiğinin tespit edilmesidir. Çalışma, *Bilgi Dünyası Dergisi*'nde 2000-2014 tarih aralığında yayımlanan on beş yıllık yayın birikimini kapsamaktadır.

Çalışmada toplanan veriler *içerik analizi* ile değerlendirilmiş ve veri setleri sistematik olarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmeyi ve bunları düzenleyerek yorumlamayı kapsayan bir çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.277). Burada elde edilen sistematik bulgular ışığında dijitalleşmenin *Bilgi Dünyası Dergisi* kapsamındaki Bilgi ve Belge Yönetimi araştırma sahasına etkilerinin tespitine çalışılmış ve bilgi teknolojileri, dijitalleşme ve dijital kültür bağlamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- ◇ *Bilgi Dünyası Dergisi*'nin geçmişten bu güne konu dağılımı nasıldır?
- ◇ BBY alanındaki yeni araştırma alanları ve terminoloji nasıl şekillenmektedir?

Verilerin analiz edilmesinde nasıl bir yöntem izleneceğinin belirlenebilmesi amacıyla BBY alanındaki analiz çalışmaları ulusal ve uluslararası yayınlar kapsamında araştırılmış, örnek çalışmalar incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırmacıların farklı analiz yöntemleri kullandıkları görülmüştür. Bu yöntemler, LISA/LISTA konu sınıflamasından faydalanmak olabileceği gibi (örneğin, Abu Isneineh, 1996), bilimsel yayınlara verilen anahtar kelimelerden istatistiksel bir yaklaşım oluşturmak (örneğin, Aharony, 2007) da olabilmektedir (Aktaran AI ve Doğan, 2012).

İçerik analizi odaklı çalışmalara bakıldığında ise birçok araştırmacının Bilgi ve Belge Yönetimi literatür analizine yönelik çeşitli araştırma yöntemleri geliştirdikleri görülmektedir. Jarvelin ve Vakkari (1990,1999), Buttler (1991), Kumpulainen (1991), Feehan, Gragg, Haverner ve Kester (1987), Nour ve Peritz (1985) gibi araştırmacılar tarafından geliştirilen bu araştırma yöntemleri konu, yöntem ve yaklaşımlara dair farklı bakış açıları sunmaktadır. Türkiye'deki bazı akademisyenlerin (örneğin, Yontar, 1998 ve Dilek-Kayaoğlu, 2009.) araştırmalarında bu yöntemlerden *Jarvelin ve Vakkari içerik analizi modelini* tercih ettiği görülmektedir. Söz konusu çalışmalarda bu modelin tercih edilmesini sağlayan sebepler, alanın sistematik konu şemasını sunması, içerik analizinde kullanılan yöntemlerde tek biçimlilik sağlayabilmesi ve oluşturulan şemalar aracılığıyla değişik zamanlarda elde edilen bulguların karşılaştırılmasına imkân sunması olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu modelin konusal sınıflamasının geliştirilmeye ihtiyaç duyması, alanın toplumsal boyutunu yansıtmakta yetersiz kalması

ve şema başlıklarının yeterince anlaşılır olmaması gibi sorunları bulunmaktadır (Yontar, 1998; Aktaran Dilek-Kayaoğlu, 2009, s.542). Ayrıca, araştırmalarında aynı anda birkaç liste kullanan araştırmacılar da bulunmaktadır. (Örneğin; Taşkın ve Çakmak (2010), ortak araştırmalarında Jarvelin ve Vakkari konu sınıflaması ile LISA terim listesini birlikte kullanmışlardır). Konu sınıflamalarının ve içerik analizi modellerinin çalışmanın hedefleri için yeterli olmadığı çalışmalarda, araştırmacılar ya mevcut literatürdeki *Jarvelin & Vakkari* gibi konu sınıflamalarına eklemeler yaparak listeleri araştırmanın şartlarına uygun hale getirmektedirler (örneğin, Karabulut, 2010) ya da araştırma verilerine göre yeni sınıflama listeleri oluşturmayı tercih etmektedirler (örneğin, Tonta, 2002). Sınıflama listesini kendisi oluşturan araştırmacıların bazıları, incelemelerini sadece konu odaklı yapmakta, söz konusu araştırmanın amaçları için gerekli olmayan unsurların analizlerini göz ardı etmeyi tercih etmektedirler (örneğin, Uçak, 2008; Kurulgan ve İspir, 2009). Tematik inceleme yapılan bu çalışmalarda, konu tabanlı listeler oluşturulmuş ve genel şemalar yerine daha özellikli başlıklar kullanılmıştır.

Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme odaklı bu çalışmada da aynı yöntem uygulanmış, *bilgi teknolojileri ve dijitalleşmeye* ilişkin makaleler, çalışma için özel olarak oluşturulan bir konu sınıflaması ile değerlendirilmiştir. Çünkü *dijitalleşme* gibi güncel bir konunun literatür içinde değerlendirilmesinde, sabit bir konu listesi yeterli ve kullanışlı bulunmamıştır.

Çalışmada gerçekleştirilen *içerik analizi* kapsamında ele alınan her bilimsel ürün (hakemli makale ve görüş), tek bir konu başlığı altında sınıflandırılacak şekilde ele alınmıştır. Yani araştırma kapsamında her makale için bir konu başlığı verilmiş, birkaç konu başlığını kapsayan çalışmalar için ilgili başlıklardan kapsamı en net ifade edecek bir tanesi seçilmiştir. Bu kapsama giren çalışmalara konu başlığı verilirken, konu yoğunluklarının eşit olduğu nadir durumlarda bilgi teknolojileri, dijitalleşme ve dijital kültürle ilişkili olan başlık tercih edilmiştir. Bu tercih, yalnızca her iki konu başlığının eşit ağırlığa sahip olduğu 6 yayında (*Hakemli Makaleler* ve *Görüşlerin toplamının %3,2'sinde*) kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında 182 hakemli yazı, 87 görüş, 78 tanıtım-eleştiri, 12 bildiri ve 10 arşiv kaydından oluşan toplam 369 yazı yayımlanmıştır (Tablo I).

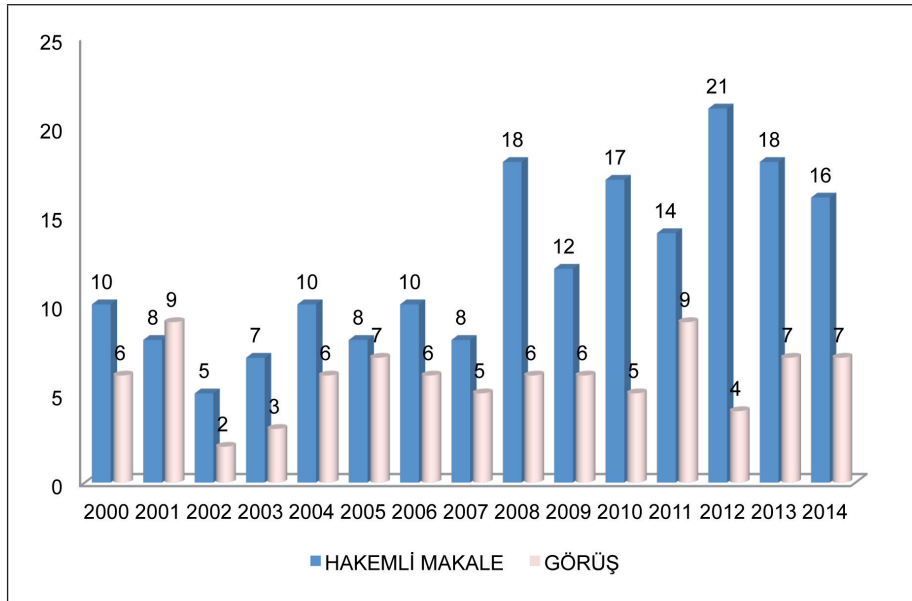
Hakemli Makaleler, Görüşler ve Tanıtım-Eleştiri bölümleri *Bilgi Dünyası Dergisi*'nin (c.14, s.2 hariç) her sayısında bulunan düzenli başlıklardır. Bununla birlikte, 3.cilt 1.sayıda Koç Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda düzenlenen 19-20 Eylül 2012 tarihli I. Ulusal Tıbbi Bilgi Yönetimi ve Teknolojileri Sempozyumu'nda sunulan on bildiri, bir açılış konuşması ve bir toplantı yazısı *Bildiriler* başlığı altında yayımlanmıştır. Kütüphanecilik disiplininin tarihine ışık tutan bazı eski yazılar ise 12.cilt 2.sayı ile 13.cilt 1. ve 2.sayılarında *Arşiv Kayıtlarından* başlığı altında yayımlanmıştır.

Bu çalışmada; 2000-2014 yıl aralığında *Bilgi Dünyası Dergisi*'nde yayımlanan *Hakemli Makaleler* ve *Görüşler* sistematik olarak analiz edilmiştir. Bilgi ve belge merkezi tanıtımları ile kitap tanıtımlarının yer aldığı *Tanıtım-Eleştiri* yazıları ise çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Tablo I. *Bilgi Dünyası Dergisi*'nin 2000-2014 yıl aralığında yıllara göre yayın dağılımı ve yayın toplamı

Bilgi Dünyası 2000-2014	Hakemli Makale	Görüş	Tanıtım- Eleştiri	Bildiri	Arşiv Kayıtları	Toplam
2000	10	6	5	0	0	21
2001	8	9	4	0	0	21
2002	5	2	2	12	0	21
2003	7	3	4	0	0	14
2004	10	6	3	0	0	19
2005	8	7	6	0	0	21
2006	10	6	6	0	0	22
2007	8	5	11	0	0	24
2008	18	6	3	0	0	27
2009	12	6	8	0	0	26
2010	17	5	7	0	0	29
2011	14	9	9	0	1	33
2012	21	4	4	0	9	38
2013	18	7	2	0	0	27
2014	16	6	4	0	0	26
Toplam	182 (%49,3)	87 (%23,5)	78 (%21,1)	12 (%3,2)	10 (%2,7)	369 (%100)

Bilgi Dünyası Dergisi'nde yayımlanan Hakemli Makaleler ve Görüşler yıllara dayalı olarak incelendiğinde, 2000'li yılların sonlarına doğru özellikle hakemli makalelerde bir artış gözlenmektedir (Grafik 1).

Grafik 1. Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerin ve görüşlerin yıllara göre yayın dağılımı

Hakemli Makaleler

Hakemli Makaleler, Bilgi Dünyası Dergisi'nin çift körleme yöntemiyle üç hakeme gönderilerek görüş alındıktan sonra yayımlanmasına karar verilen bilimsel yayınlarından oluşmaktadır (Bilgi Dünyası, 2015). Bilgi Dünyası'nda 2000-2014 yılları kapsamında 182 hakemli makale yayımlanmıştır. Bu makalelerin konusal dağılımı oldukça zengindir.

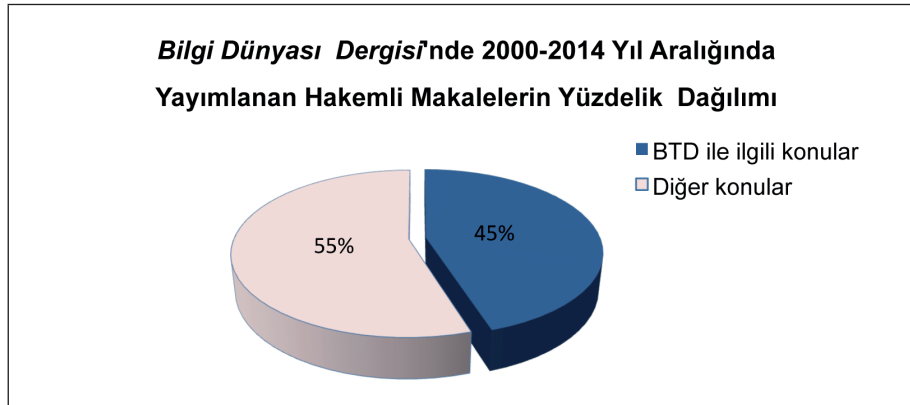
Tablo II. *Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerin konu dağılımı*

<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Hakemli Yazılarda Bilgi Teknolojileri Ve Dijitalleşme</i> <i>Lişkili Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>	<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Hakemli Yazılarda Diğer Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>
EBYS	12	Bibliyometri	12
Elektronik Bilgi Kaynakları	8	Kullanıcı Araştırmaları	8
Bilgi Teknolojileri	7	Teknik Hizmetler	7
İnternet	6	Belge Yönetimi	7
Bilgi Toplumu Politikaları	5	Okuma Alışkanlığı	6
Bilgi Güvenliği	4	Arşivcilik	6
Elektronik Kütüphane	4	Bilgi Ekonomisi	5
Üstveri	4	Bilgi Okuryazarlığı	5
Açık Erişim	3	Tıp Kütüphaneciliği	3
Bilgi Sistemleri	3	Yönetim	3
Bulut Bilişim	3	Engelli Hizmeti Araştırmaları	3
Kurumsal İçerik Yönetimi	3	Bilgi Hukuku	3
Veri Tabanları	3	Çocuk Yayınları	2
Dijitalleşme-Sosyal Boyut	3	Bilgi Kuramı	2
Arama Motorları	2	Araştırma Yöntemleri	2
...	1	BBY Eğitimi	2
		Meslek Elemanları	2
		Yayımcılık	2
		Halkla İlişkiler ve Pazarlama	2
		Toplam Kalite Yönetimi	2
		Bilgi Hizmetleri	2
		Halk Kütüphaneleri	2
		Entelektüel Sermaye	2
		Entelektüel Özgürlük	2
		Okul Kütüphaneleri	2
		Bilgi Yönetimi	2
		...	1

Makalelerde bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili en çok ele alınan konular, elektronik belge yönetimi sistemi, elektronik bilgi kaynakları, bilgi teknolojileri, İnternet, bilgi toplumu politikaları, bilgi güvenliği, elektronik kütüphaneler ve üstveri olarak

sıralanabilir. En çok ele alınan diğer konuların başında ise bibliyometri gelmektedir. Bibliyometrik çalışmaların hemen arkasında ise kullanıcı araştırmaları, teknik hizmetler, belge yönetimi, okuma alışkanlığı, arşivcilik, bilgi ekonomisi ve bilgi okuryazarlığı bulunmaktadır (Tablo II).

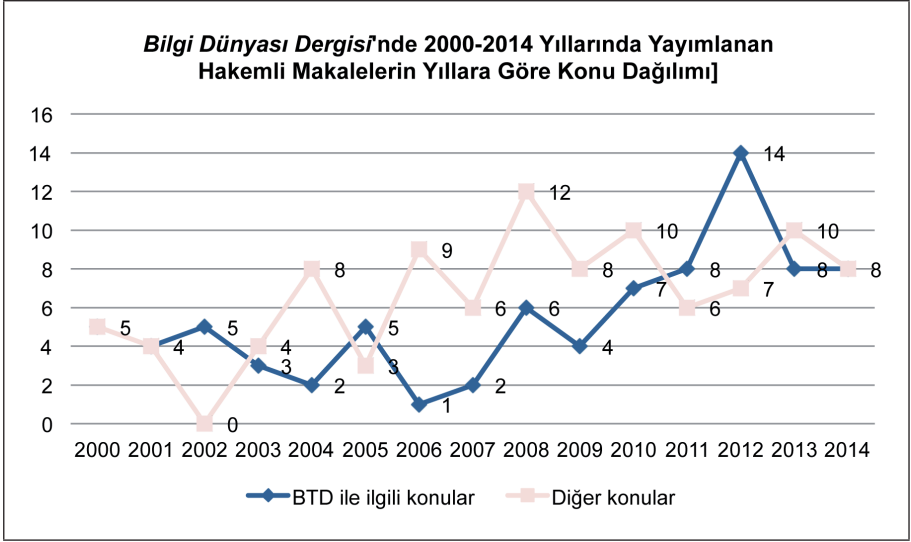
Veriler yüzdeler tablosuna döküldüğünde, oranı %45 olan bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilişkili konuların ve oranı %55 olan daha genel içerikli diğer konuların yüzdesi birbirine yakındır. Bununla birlikte diğer konuların %10'luk farkla "bilgi teknolojileri ve dijitalleşme" konusunun önünde olduğu görülmektedir (Grafik 2).

Grafik 2. Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yılı aralığında yayımlanan hakemli makalelerin yüzdeler dağılımı

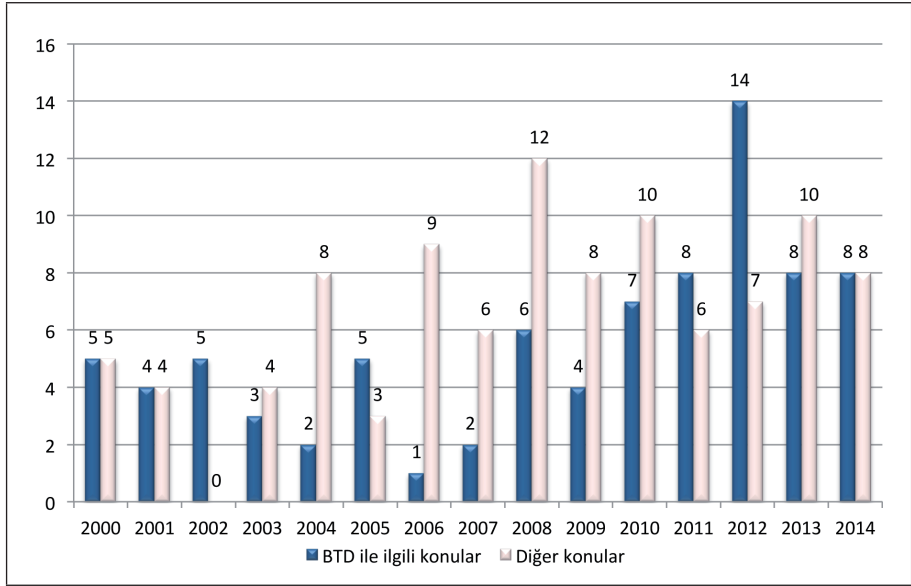
Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili konularda yayımlanan hakemli makalelerin yıllık dağılımına bakıldığında ise, zaman zaman ani düşüşler görülmekle beraber bir yükselişin olduğu söylenebilir. Öte yandan geleneksel olarak çalışılan diğer konuların yoğunluğu da dikkate değer düzeydedir (Grafik 3).

Grafik 3. Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerde yıllara göre konu dağılımı

Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili konularda yayımlanan hakemli makalelerin 2010 yılından itibaren yükselişe geçtiği görülmektedir. İlgili konuda yayımlanan makale sayısı 2010 yılında 7 (toplam 182 makalenin %12,74'ü) (aynı yıldaki makalelerin %41,17'si); 2011'de 8 (toplamın %14,56'sı) (aynı yıldaki makalelerin %57,14'ü); 2012'de ciddi bir yükselişle 14 (toplamın %25,48'i) (aynı yıldaki makalelerin %66,66'sı); 2013'te 8 (toplamın %14,56'sı) (aynı yıldaki makalelerin %44,44'ü) ve 2014'te 8'dir (toplamın %14,56'sı) (aynı yıldaki makalelerin %50'si) (Grafik 4).

Grafik 4. *Bilgi Dünyası Dergisi*'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerde bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilişkili konular ve diğer konuların yıllara göre dağılımı

Bazı konu başlıkları ise, sadece bir kere ele alınmış olmalarıyla dikkat çekmektedir (Tablo III). Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili olup bir kere ele alınan konular bilgi ağları, elektronik arşiv, elektronik yayımcılık, görsel işitsel koleksiyon, kavram tabanlı bilgi erişimi, otomasyon, ontoloji, RDA, teknoloji ödünç verme, veri madenciliği, web siteleri ve yapay sinir ağları olarak sıralanabilir. Yalnızca bir kere çalışılan ve bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili olmayan diğer konular ise üniversite kütüphaneleri, performans yönetimi, terminoloji ve müzecilik olarak sıralanabilir.

Tablo III. *Bilgi Dünyası Dergisi'nde* 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerde sadece bir kez çalışılan konular

<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Hakemli Yazılarda Bilgi Teknolojileri ve Dijitalleşme İle İlişkili Bir Kere Çalışılan Konular (2000-2014)</i>	Yayın Sayısı	<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Hakemli Yazılarda Bir Kere Çalışılan Diğer Konular (2000-2014)</i>	Yayın Sayısı
Bilgi Ağları	1	Üniversite Kütüphaneleri	1
Elektronik Arşiv	1	Performans Yönetimi	1
Elektronik Yayımcılık	1	Terminoloji	1
Görsel - İşitsel Koleksiyon	1	Müzecilik	1
Kavram Tabanlı Bilgi Erişimi	1	Toplam	4
Otomasyon	1		
Ontoloji	1		
RDA	1		
Teknoloji ödünç verme	1		
Veri Madenciliği	1		
Web Siteleri	1		
Yapay Sinir Ağları	1		
Toplam	12	Genel Toplam	16

Bir kere çalışılan konular içinde özel uzmanlık gerektiren ontoloji ve yapay sinir ağları gibi başlıkların doğal görünmektedir. Bununla birlikte, Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinin müfredatlarında sıklıkla yer alan bilgi ağları, elektronik arşiv ve görsel işitsel koleksiyon gibi konuların da sadece bir kere ele alınmış olması dikkat çekicidir. Bu durumun oluşmasında BBY literatürünün zengin bir konu çeşitliliğine sahip olması ve dergiye gelen yayın yelpazesinin genişliği etkili olabilir.

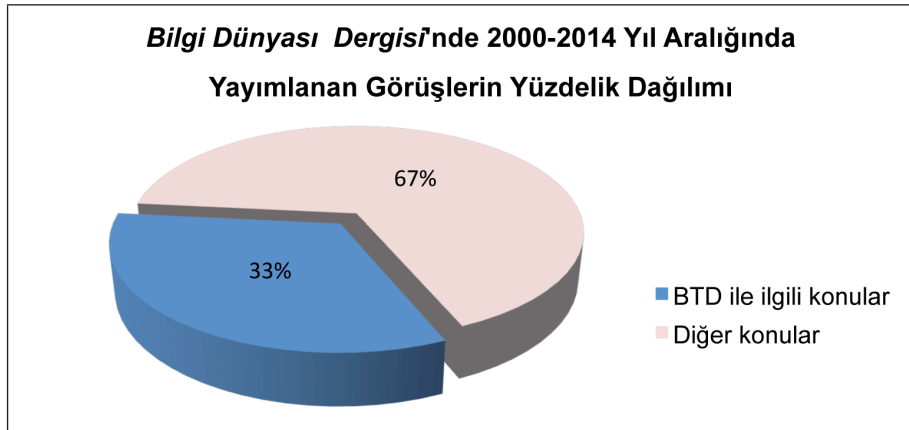
Görüşler

Bilgi Dünyası Dergisi'nde yayımlanan Görüşler, çeşitli görüş yazılarından, ayrıntılı tanıtımlardan ve mesleki paylaşımlardan oluşmaktadır. *Bilgi Dünyası'nda* 2000-2014 yılları kapsamında 87 görüş yayımlanmıştır. Görüşlerde ele alınan konuların dağılımı Tablo IV'te gösterilmektedir. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili en çok ele alınan konular, İnternet, elektronik bilgi kaynakları, elektronik belge yönetimi sistemi, elektronik kütüphane ve veri tabanlı olarak sıralanabilir. En çok ele alınan diğer konuların başında ise bilgi merkezi tanıtımları gelmektedir. Bilgi Dünyası Dergisi'nin birçok sayısında yer alan bilgi ve belge merkezlerinin tanıtımları, 87 görüş yazısının 20'sini oluşturmaktadır. Tanıtımların hemen arkasından ise meslek birlikleri, engelli hizmeti araştırmaları, meslek elemanları ile ilgili çeşitli konular gelmektedir (Tablo IV).

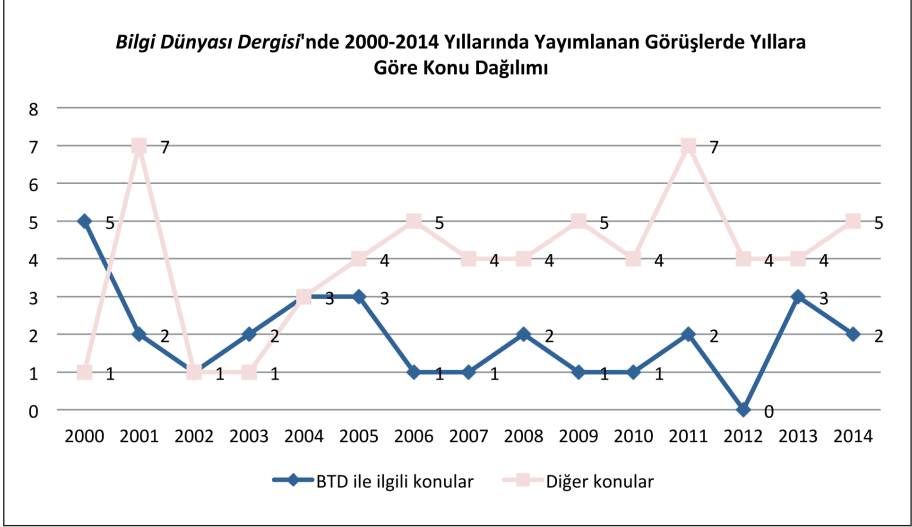
Tablo IV. *Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan görüşlerin konu dağılımı*

<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Görüşlerde Bilgi Teknolojileri ve Dijitalleşme İle İlişkili Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>	<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Görüşlerde Diğer Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>
İnternet	6	Bilgi Merkezleri Tanıtım	20
Elektronik Bilgi Kaynakları	4	Meslek Birlikleri	7
EBYS	4	Engelli Hizmeti Araştırmaları	4
Elektronik Kütüphane	2	Meslek Elemanları-Çeşitli Konular	4
Veri Tabanları	2	BBY Eğitimi	3
...	1	Yayımcılık	3
		Bilgiye Erişim	3
		Tıp Kütüphaneciliği	3
		Kullanıcı Araştırmaları	2
		...	1

Veriler yüzdeler tablosuna döküldüğünde, bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilişkili konuların oranı %33 iken daha genel içerikli diğer konuların oranının %67 olduğu görülmektedir (Grafik 5).

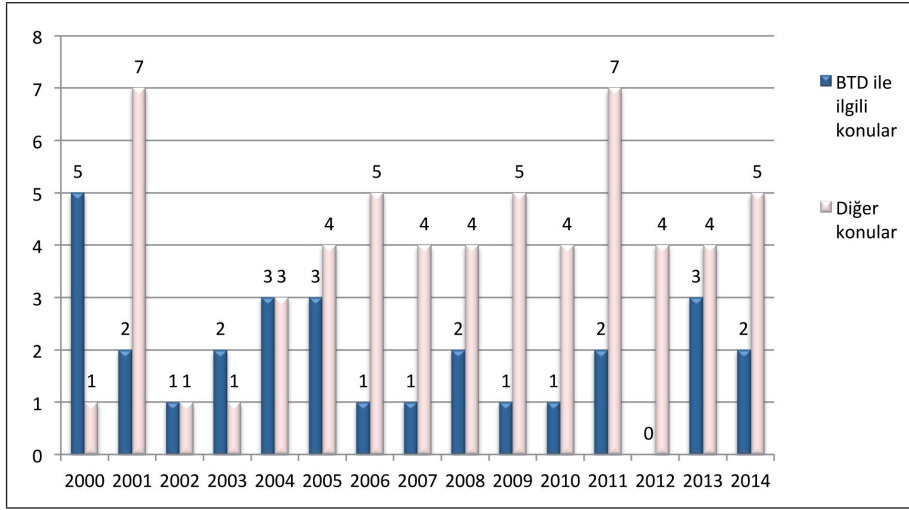
Grafik 5. *Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan görüşlerin yüzdeler dağılımı*

Bilgi Dünyası Dergisi'nde yayımlanan Görüş yazılarında bilgi teknolojileri ve dijitalleşmenin diğer konulardaki yazılara göre daha düşük sayılarda seyrettiği görülmektedir (Grafik 6). Derginin ilk sayısında 5 (%83,33) olan konuyla ilgili yazı sayısı, son 14 yılda 3'ten yukarı çıkmamıştır (2004'te %50; 2013'te %42,85) (Grafik 7).

Grafik 6. Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan görüşlerde yıllara göre konu dağılımı

Bilgi Dünyası Dergisi'nde yayımlanan görüş yazılarında bilgi teknolojileri ve dijitalleşme etkisinin hakemli makalelerde görüldüğü kadar yoğun olmamasında, derginin *Görüşler* bölümünün daha toplumsal içerikli olması ve bu bölümde yayımlanan yazıların diğer bilimsel yazılara oranla daha fazla mesleki paylaşımında bulunuyor olması etkili olabilir.

Grafik 7. Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan görüşlerde bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilişkili konular ve diğer konuların yıllara göre dağılımı

Görüşler arasında sadece bir kere ele alınan konular da oldukça fazladır. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili bir kere çalışılan konular, üstveri, bilgi ağları, bilgi toplumu politikaları, bilgi mimarisi, uzaktan eğitim, açık erişim, bilgi teknolojileri, bulut bilişim, kaynak gösterme yazılımı, dijitalleşmenin sosyal boyutu ve kurumsal içerik yönetimi olarak sıralanabilir. Bir kere çalışılan diğer konular ise kültür politikaları, entelektüel sermaye, halkla ilişkiler ve pazarlama, kütüphane tarihi, bibliyometri, bilgi hukuku, okul kütüphaneleri, proje yönetimi ve halk kütüphaneleri olarak sıralanabilir (Tablo 5).

Tablo V. *Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan görüşlerde sadece bir kez çalışılan konular*

<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Görüşlerde Bilgi Teknolojileri ve Dijitalleşme İle İlişkili Bir Kere Çalışılan Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>	<i>Bilgi Dünyası Dergisi'ndeki Görüşlerde Bir Kere Çalışılan Diğer Konular (2000-2014)</i>	<i>Yayın Sayısı</i>
Üstveri	1	Kültür Politikaları	1
Bilgi Ağları	1	Entelektüel Sermaye	1
Bilgi Toplumu Politikaları	1	Halkla İlişkiler ve Pazarlama	1
Bilgi Mimarisi	1	Kütüphane Tarihi	1
Uzaktan Eğitim	1	Bibliyometri	1
Açık Erişim	1	Bilgi Hukuku	1
Bilgi Teknolojileri	1	Kütüphaneler- Genel	1
Bulut Bilişim	1	Okul Kütüphaneleri	1
Kaynak Gösterme Yazılımı	1	Proje Yönetimi	1
Dijitalleşme-Sosyal Boyut	1	Halk Kütüphaneleri	1
Kurumsal İçerik Yönetimi	1	Toplam	10
Toplam	11	Genel Toplam	21

Çeşitliliği ile dikkat çeken bu başlıklar, bir ya da birkaç kez ele alınan konular olarak dergide sürekli gündeme getirilen konulara göre arka planda kalmıştır.

Sonuç

Bilgi Dünyası Dergisi'nde 2000-2014 yılları kapsamında 182 hakemli makale ve 87 görüş yayımlanmıştır.

Bilgi Dünyası'nda 2000-2014 yıl aralığında yayımlanan hakemli makalelerde özellikle 2010 yılından itibaren gözlemlenen sayısal artışın bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili çalışmalarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Dergide yayımlanan 182 hakemli makalenin %45'i bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili iken %55'i diğer konularla ilgilidir. Dergideki diğer yayınlara göre daha akademik içeriğe sahip olan hakemli makalelerde bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili yazıların oranının diğer konuların oranına yakın olması, bilgi ve belge yönetimi disiplininin teknolojik gelişmelerinin takip edildiğini gösteren iyi bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Aynı yıl aralığında yayımlanan 87 görüşün ise %33'ü bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili iken %67'si diğer konularla ilgilidir. Mesleki içerik ve sosyal konularda yoğunlaşan görüş yazılarında dikkat çekici bir çeşitlilik olduğu görülmektedir. Zira 87 yazı, 36 ayrı konuda toplanmıştır.

Bilgi Dünyası Dergisi'nin geçmişten bu güne konu dağılımı genel olarak değerlendirildiğinde de zengin bir çeşitlilik arz ettiği görülebilir. Bu çeşitlilik, kuşkusuz BBY alanının disiplinlerarası özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşmenin alana katkıları ile mevcut disiplinlerarasılık daha da artış göstermiş, çalışılan konular daha da çeşitlenmiştir.

BBY alanındaki yeni araştırma alanları ve terminoloji, bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili literatürü göz önünde bulundurmakta ve sahanın yeni kavram ve konularına yönelik olarak şekillenmektedir. Bilgi teknolojileri ve dijitalleşmenin etkisi ile bilgi ve belge yönetiminin disiplinlerarası araştırma alanları genişlemiş ve bilgi teknolojisi temelli disiplinlerden bazı konular kütüphanecilik ve bilginbilim literatürüne dâhil edilmiştir.

Bilgi Dünyası Dergisi bağlamında Bilginbilim literatüründe bilgi teknolojileri ve dijitalleşme ile ilgili çalışmaların yıldan yıla artış kaydettiği görülmektedir. Bu durum göstermektedir ki Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi alanı, dijital kültür kaynaklı bir değişim süreci geçirmektedir.

Kaynakça

- Abu Isneineh, S. (1996). *Türkiye ve Ürdün'de yayımlanan kütüphanecilik dergilerinin karşılaştırmalı içerik analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aharony, N. (2012). Library and information science research areas: a content analysis of articles from the top 10 journals 2007-8. *Journal of Librarianship and Information Science*, 1, 27-35.
- Al, U. ve Doğan G. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tezlerinin atf analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 349-36.
- Bilgi Dünyası Dergisi Dergi Tarihçesi, 18.02.2015 tarihinde <http://bd.org.tr/index.php/bd/about/history> adresinden erişildi.
- Bilgi Dünyası Dergisi Yayın Politikası, 18.04.2015 tarihinde <http://bd.org.tr/index.php/bd/about/editorialPolicies#peerReviewProcess> adresinden erişildi.
- Buttler, L. J. (1991). Analyzing the library periodical literature: content and authorship. *College and Research Libraries*, 52, 38-53.
- Dilek-Kayaoğlu, H. (2009). İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde araştırma eğilimleri 1967-2008: lisansüstü tezlerinin içerik analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3),535-562.
- Feehan, P. E., Gragg, W. L., Haverner, W. M. ve Kester, D. D. (1987). Library and information science research: an analysis of the 1984 literature. *Library and Information Science Research*, 9, 173-85.
- Jarvelin, K. ve Vakkari, P. (1990). Content analysis or research articles in library and information science. *Library and Information Science Research*, 12, 395-421.
- Jarvelin, K. ve Vakkari, P. (1999). The evolution of library and information science 1965-1985: a content analysis of journal articles. *Information Processing and Management*, 29, 129-44.

- Karabulut, D. (2010). *Bilgisayara dayalı iletişim: Kutup-L tartışma listesinin bibliyometrik analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karagözoğlu-Aslıyüksek, M. (2015). Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinde hazırlanan lisansüstü tezlerde dijitalleşme ve dijital kültür etkisi: 1993-2013. İsmet Binark Armağanı. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 189-204.
- Karakaş, S., Rukancı, F. ve Anameriç, H. (2009). *Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü*. Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Kumpulainen, S. (1991). Library and information science research in 1975: content analysis of the journal articles. *Libri*, 41, 59-76.
- Kurulgan, M. ve İspir, B. (2009). Bilgi-belge merkezlerinin yönetimi: Türkiye'deki literatüre yönelik içerik analizi. *Bilgi Dünyası*, 10(2), 205-230.
- Nour, M. M. ve Peritz, B. C. (1985). A quantitative analysis of the research articles published in core library journals of 1980. *Library and Information Science Research*, 7, 261-73.
- Taşkın, Z. ve Çakmak, T. (2010). Başlangıcından bugüne Bilgi Dünyası Dergisi'nin bibliyometrik profili. *Bilgi Dünyası*, 11(2), 332-348.
- Tonta, Y. (2002). Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 1987-2001. *Türk Kütüphaneciliği*, 16(3), 282-320.
- Uçak, N. (2008). Kütüphanecilik ve bilgi yönetimi literatüründe kullanıcı. *Bilgi Dünyası*, 9(1), 20-40.
- Yontar, A. (1998). Türkiye'de kütüphane ve bilgi bilimi konusundaki başlıca araştırma sorunlarının lisansüstü tezlerinde yansımaları. *Kütüphanecilik Dergisi: Belge Bilgi Kütüphane Araştırmaları*, 4(1), 1-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8.bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.